

АРХІВНА ОСВІТА — процес підготовки висококваліфікованих фахівців для архівних установ України, що охоплює базову підготовку у вищому навчальному закладі, набуття професійного досвіду в процесі виробничої діяльності, післядипломну освіту. Перші спроби організувати архівну освіту на держ. рівні здійснив Укрцентрархів на поч. 1920-х рр. Упродовж 1920–30 апробовано її різні форми: історико-архівознавчі гуртки (при Черніг. губ. архів. упр., 1922–25, під керівництвом [В. Дубровського](#); при Київ. губ. архів. упр., 1923–25, кер. Й. Гермайзе та ін.); короткотермінові курси для різних категорій працівників архівів (1923 — у Харкові та Києві; 1926 — у Харкові тощо); організація заоч. навч. (архівознавче відділ. при Всеукр. заоч. ІНО). Водночас фахівців для архів. установ протягом нетривалого періоду готували Київ. та Одес. археол. інститути (див. [Археологічні інститути в Україні](#)). На поч. 1930-х рр. створ. архівознавчі відділ. у деяких ВНЗх (Київ. та Харків. ІНО), організовано архівну аспірантуру. Від серед. 1930-х рр. у зв'язку з централізацією архів. освіти в Москві осн. центром підготовки архів. кадрів став Моск. історико-архів. інститут. Нині істориків-архівістів в Україні готують Київ. нац. університет, Київ. університет культури і мистецтв та ін. Вагомий внесок у розвиток архів. освіти зробили [Д. Багалій](#), [М. Довнар-Запольський](#), [В. Веретенников](#), [О. Водолажченко](#), [О.](#)

[Грушевський](#), [В. Дубровський](#), [В. Замлинський](#), [Я. Калакура](#), [С. Маслов](#), [О. Оглоблин](#), [В. Романовський](#), [В. Стрельський](#). Важливе значення для підготовки архів. працівників мала архівна періодика ([«Архівна справа»](#), [«Радянський архів»](#), [«Архів Радянської України»](#), [«Архіви України»](#), [«Студії з архівної справи та документознавства»](#)) і спец. підручники В. Романовського: [«Нариси з архівознавства: історія архівної справи на Україні та принципи порядкування в архівах»](#) (Х., 1927), [«Архівознавство: елементарний підручник»](#) (Х., 1932), [«Архівознавство»](#) (К., 1998).

Рекомендована література

1. Калакура Я. С. Сучасна концепція архівознавчої освіти // Укр. архівознавство: історія, сучас. стан та перспективи: Наук. доп. Всеукр. конф. (19–20 листоп., 1996). К., 1997;
2. Матяш І., Калакура Я., Лозицький В., Селіверстова К. Концепція підготовки та післядипломної освіти кадрів для архівних установ України // Студії з архів. справи та документознавства. К., 1998. Т. 3;
3. Матяш І. З історії фахової архівної освіти в Україні (1918– 1927 рр.) // Там само.

[І. Б. Матяш](#)

Бібліографічний опис:

Архівна освіта / І. Б. Матяш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44821>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).